

Městská knihovna
Zápotockého 102

Z P R A V O D A J

města Hranic a lázní Teplíc n. B.

Fotografie Romana Kubíčka

Z A Ř Í 1 9 8 9

Ročník XXXI.

Hraničtí sportovci —

účastníci Mezinárodního mírového běhu Praha — Berlín

Mezinárodní mírový běh Praha — Berlín se stal významnou sportovní a společenskou událostí. Jeho III. ročník se uskutečnil ve dnech 29. 8. — 3. 9. 1989. Tento termín není náhodný: 1. 9. jsme vzpoměli smutného 50. výročí rozpoutání II. světové války, o den později pak 44. výročí ukončení této dosud nejstrašnější války v lidských dějinách. Přímou na datum startu pak připadá 45. výročí zahájení Slovenského národního povstání.

Hlavním cílem mírového běhu, jenž si vytkli jeho organizátoři (Středočeský KV SSM, Ústřední rada FDJ a mnoho dalších) je přispět k upevnění míru, přátelství a porozumění mezi národy. Poselství, nesené běžci z ČSSR, NDR, SSSR a dalších zemí, vyzývá k zastavení horečného zbrojení, k prohloubení přátelských vztahů a porozumění mezi národy.

V žádném případě se nejedná jen o záležitost symbolickou, ale o akci s vysokou sportovní hodnotou, která si mimo jiné klade za cíl přimět mládež a sportovní veřejnost k pravidelné sportovní aktivitě a cílevědomé péči o zdraví. Proto je mírový běh zařazen i mezi sportovní akce Československé spartakiády 1990.

Mezinárodní mírový běh je vypsán pro šestičlenná družstva, složená ze čtyř mužů a dvou žen. A je velmi potěšující, že jako v obou předešlých, i pro tento III. ročník bylo k účasti vybráno družstvo sportovců z našeho města. Hraničtí sportovci, mimochodem jediní reprezentanti z celého Sm kraje odjeli na start ve složení: **Ladislav Stolár, Ing. Zdeněk Tyralík, Dr. Jaroslav Novotný, Bohumil Kučera, Dagmar Jemelíková, Jana Černá, navíc Pavel Fischer a Jiří Volf.** Jména většiny z nich neuvádíme v našem Zpravodaji poprvé, neboť jde o sportovce, kteří se již řadu let podobných akcí zúčastňují. Letos poprvé se však podařilo získat pro start na Mezinárodním mírovém běhu i ženy.

Sponzorem družstva byla Tělovýchovná jednota Sigma Hranice, která družstvu vytvořila potřebné podmínky k účasti na této významné akci.

V. H.

Na snímku družstvo hranických sportovců na MMB 1988. Zleva stojící: Jiří Volf, Bohumil Kučera, Pavel Fischer, Emil Velech, sedící zleva: Ladislav Stolár, Jaroslav Novotný, Arnošt Mück.

UZNÁNÍ OBČANSKÝM VÝBORŮM

Na plenárním zasedání Městského národního výboru v Hranicích dne 14. 6. 1989 byla udělena čestná uznání nejlepším kolektivům občanských výborů za dosažené výsledky v socialistické soutěži v roce 1988.

Čestná uznání získaly tyto občanské výbory:

V kategorii OV sídlištních:

I. místo — občanský výbor č. 3, předseda s. Oldřich Valenta

II. místo — občanský výbor č. 6, předseda s. Josef Šampalík

III. místo — občanský výbor č. 10, předsedkyně s. Ludmila Velechová

V kategorii OV městských:

I. místo — občanský výbor č. 15, předseda s. Pavel Benca

II. místo — občanský výbor č. 1, předseda s. Dr. Vlastimil Kušner

III. místo — občanský výbor č. 14, předseda s. Ing. Ladislav Hába

V kategorii OV místních částí:

I. místo — občanský výbor č. 19 Velká, předseda s. Miloslav Hlava

II. místo — občanský výbor č. 21 Drahotuše, předseda s. Ing. Jiří Pavlík

III. místo — občanský výbor č. 28 Olšovec, předsedkyně s. Marie Fraisořová

Vyhodnoceným občanským výborům blahopřejeme!

PŘIPOMÍNÁME SI ...

Upozornění na některá kulturní výročí z minulosti a současnosti Hranic a okolí.

1. 9. 1924 — před 65 lety bylo zahájeno vyučování v nově zřízené městské hudební škole (nyní lidová škola umění). Článek k tomuto výročí zveřejníme v příjnovém Zpravodaji.
1. 9. 1949 — před 40 lety bylo zahájeno vyučování v nově zřízené střední zdravotnické škole v Hranicích.
7. 9. 1974 — před 15 lety zemřel v Hranicích mistr sportu **František Králík**, brankář čs. reprezentačního družstva v házené, nositel stříbrné medaile z XX. olympijských her v Mnichově.
18. 9. 1899 — před 90 lety byly odevzdány veřejnosti obecné školy — na Nádražní třídě a na Motošíně. (Dnes budova I. ZŠ a budova Zvláštní školy).

SVAZARM INFORMUJE

Dne 17. června 1989 pořádal MěstV Svazarmu ve spolupráci s Aeroklubem a dalšími ZO Svazarmu akci „Děti mezi svazarmovci“.

Zúčastněné děti se seznámily s leteckou technikou svazarmovských letců, seznámily se z ukázkami výcviku psů, střelecké umění si mohly vyzkoušet pod vedením vojáků VÚ 8684 a ty, které přijely na kolách se mohly zúčastnit jízdy zručnosti.

Program svazarmovské akce pro děti byl velmi poutavý. Děti se zapojily do mnoha soutěžních disciplín a domů odcházely s pěknými zážitky. Atmosféru svazarmovské akce si připomínáme níže uvedeným snímkem.

Okupace republiky r. 1939 a hraniční Židé.

PhDr. Bohumír Indra

Okupace okleštěného zbytku Čech a Moravy 15. března 1939 německými hitlerovskými vojsky a vyhlášení tzv. Protektorátu Čechy a Morava „pod ochranou německé říše“, den po odtržení a vytvoření „Slovenského štátu“, dolehla krutě a nejdříve na židovské obyvatelstvo jako celek, s nímž nacisté začali nakládat jako s bezprávnými nevolníky.

Také v Hranicích přikročili hned k protižidovským opatřením, provedeným a osvědčeným již dříve v Německu a na okupovaném pohraničním území republiky. Všechny židovské obchody byly německou policií úředně uzavřeny a zabaveny, a

označeny vylepenými německými a českými tištěnými plakáty „Jüdisches Geschäft“, „Židovský obchod“. V Hranicích to byly obchodní textilní dům Baronův v Židovské ulici (přejmenované pak na Janáčkovu ulici podle městské hudební školy, umístěné v této ulici), na náměstí textilní obchody Gesslerův a Baarův, na náměstí u zámku obchod smíšeným zbožím a pekárna Schlesingerova, řeznictví Gelbovo v Zámecké ulici, a jiné menší židovské obchody a provozovny ve městě. Velké obchody Baronův, Gesslerův, Schlesingerův aj. byly dány pod německou komisařskou správu, malé obchody byly zrušeny a zcela zlikvidovány. Obchodní dům Baronův byl však již 1. března 1940 odevzdán Němci Franzi Reckovi z místní německé rodiny, bydlící v Čaputově ulici.

Současně vydán zákaz výkonu povolání 4 židovským lékařům (MUDr. Schönbeck, Glück, Weissbrod a šéflékař lázní Teplic n. B. O. Stern), a 2 advokátům (JUDr. Weinberg a Bennisch) i jiných zaměstnání. Provedena povinná registrace všech Židů bydlících ve městě a v okrese včetně rodinných příslušníků, pracujících a bydlících v té době jinde (v Ostravě, Brně, Praze aj.). Všem Židům, mužům i ženám nařízeno povinné nošení šesticípé židovské hvězdy Davidovy ze žluté látky s černým nápisem Jude, přišité na levé prsní straně oděvu. Zakázáno jim pod trestem deportace opuštění katastrálního území města Hranic, i pouhé jeho překročení. Do r. 1940 bylo 10 osob, mužů a žen, pro údajné nenošení židovské hvězdy resp. překročení hranice území města Hranic zatčeno a odesláno do koncentračního tábora. Mladý Gewürz, syn papírnice a obchodnice s novinami na náměstí, byl pro návštěvu známé, bydlící v domě, ležícím již na území města Drahotuše ve skupině domů, přiléhajících za objekty vojenské akademie u silnice k domům města Hranic, zatčen a poslán do koncentračního tábora ve Flossenburgu, kde zahynul. Všem Židům zakázána návštěva kin, hostinců, vstup do objektů, ležících poblíž lázní Teplic n. B., stanovena jim hodina povoleného nákupu potravin ve vyznačených obchodech, platná i pro nežidovské jejich manželky. Všichni Židé, muži i ženy, byli přiděleni na manuální práce, muži na stavební silniční práce, ženy do zemědělství.

V hranické židovské náboženské obci bylo v dubnu 1939 registrováno 251 osob židovského vyznání, z toho však 108 osob se přistěhovalo do Hranic až po Mnichovu ke známým a příbuzným ze zabraného pohraničního území republiky, z okresů novojičínského, opavského i odjinud. Představenstvo židovské náboženské obce v Hranicích bylo nacisty zrušeno a přeměněno na **místní úřadovnu Židovské rady starších v Praze**. Výkon bohoslužeb v synagoze byl už počátkem r. 1940 zakázán, a rok nato i konání modliteb v židovském obecním domě. **Synagoga byla přeměněna na skladiště zabaveného nábytku, přístrojů aj. ze zrušených židovských obchodů a provozoven. Veškerý majetek židovské náboženské obce, movitý i nemovitý, byl zabaven, také v židovských domácnostech zabavili nacisté všechny hudební nástroje, psací a jiné stroje, kožešiny aj. cennosti.** Část věcí byla odeslána do Německa, část si však rozebrali místní Němci.

Na jaře 1942 byla nacisty nařízena konečná likvidace židovského obyvatelstva Čech a Moravy. Dne 22. června 1942 byla provedena deportace 202 hranických Židů do sběrného tábora v Olomouci a odtud do Terezína. Z Terezína byly pak postupně dirigovány transporty Židů do nacistických vyhlazovacích táborů v Osvětimi aj. Jmenný seznam deportovaných hranických Židů, zahynulých v koncentračních táborech, a osob, které přežily a vrátily se r. 1945 do Hranic, jsem otiskl r. 1982 v červnovém čísle Zpravodaje města Hranic a lázní Teplic n. B. v článku **Deportace hranických Židů roku 1942 do nacistických táborů smrti**.

Z osob židovského původu v Hranicích nebylo r. 1942 deportováno do Terezína 17 Židů, kteří žili ve smíšených manželstvích s nežidy. Byli přiděleni na nucené práce do nacistických velkostatků a jiných jejich zařízení v Čechách, na jaře r. 1945 byli pak dopraveni do tábora v Terezíně, kde se dočkali osvobození. Dvě dcery židovského obchodníka Steinera na Horním podloubí, které byly pro-

Část výloh nacisty uzavřeného Baronova obchodního domu v Janáčkově ulici s vylepenými plakáty „Jüdisches Geschäft“. Foto B. Indra, duben 1939.

vdány za nežidy, důstojníky československé armády, odešlé do odboje do zahraničí, Irma, provdaná Babšová a její sestra Julie, provdaná Kavalková, byly za to zařazeny do deportace a zahynuly.

Už r. 1938–39 se vystěhovalo z Hranic do ciziny několik osob židovského původu. Rodina Štěpána Hellera, majitele textilní továrny v Hranicích odešla do Anglie, rovněž starší dcera Oskara Wolfa, továrníka líkérů v Zámecké ulici, Fritzi Wolfová odešla do Anglie. V r. 1940 povolili nacisté vystěhování do Mexika šéflékaři lázní Teplic n. B. MUDr. O. Sternovi, který měl za manželku nežidovku, dceru vyššího protektorátního úředníka, spolu s manželkou a dcerou.

Celkem zahynulo 216 osob židovského původu, z nichž bylo 197 osob židovského vyznání. K tomu je nutno přičíst ještě 34 osob, pocházejících z Hranic, které však nebydlely v r. 1942 v Hranicích, a byly deportovány do koncentračních táborů odjinud a zahynuly.

Po osvobození Československa r. 1945 nebyla v Hranicích židovská náboženská obec již obnovena, pro nepatrný počet osob, které přežily a vrátily se do Hranic.

Hranická židovská obec, založená se souhlasem vrchnosti počátkem 17. století, která byla od r. 1637 až do r. 1939 samostatnou politickou obcí s vlastní obecní správou, spojená teprve toho roku s městem Hranicemi v jednu politickou obec, trvala pak již jen jako židovská náboženská obec do r. 1942, kdy byla nacisty vyhlazena a zanikla. Jediným hmotným dokladem 300 let života a historie židovské obce v Hranicích je starý židovský hřbitov se stovkami zachovalých kamenných náhrobků, počínaje od druhé poloviny 17. století až do počátku 20. století. Je to jediný historický židovský hřbitov v Severomoravském kraji s hodnotnými starými náhrobky, dochovaný jako celek, který se již nepodařilo nacistům zničit. Nařízená úplná likvidace hřbitova a jeho srovnání se zemí, byla sice nacisty započata, ale pro nedostatek pracovníků pak zastavena po dobu války. Starý židovský hřbitov by měl být za pomoci Krajského ústavu památkové péče v Ostravě, Okresního muzea v Přerově a odborného dohledu Státního židovského muzea v Praze upraven, do země zapadlé staré kamenné náhrobky vyzvednuty a narovnané, a objekt hřbitova řádně ohrazen a udržován jako jedinečná nemovitá kulturní památka zaniklého židovského gheta v Hranicích.

Dodatek k 15. březnu 1939:

O příjezdu německé armády a okupaci města Hranic 15. března 1939 pořídili hraničtí Němci sérii 12 fotopohlednic, které byly v dalších dnech vystaveny a veřejně prodávány v papírnictví a knihařství Leop. Dobnera na rohu Motošína, v domě později zbořeném. Momentní snímky zachycují: (1) Skupinu místních německých funkcionářů, mužů a žen (mezi nimi hodinář Swiderský, býv. potštátský zvěrolékař Kowarzik, bydliční v Hranicích, někteří učitelé německých škol v Hranicích aj.), čekajících na příjezd německého vojska u silnice pod balkonem radnice, ozdobeném přehozeným německým a československým praporem. (2) Příjezd čelné průzkumné kolony motocyklů-sidecarů německé armády u Zápotockého k náměstí, s vojáky v helmách, ozbrojených kulometry a puškami. (3-4) Dva snímky jedoucího tanku a doprovodného vozu na náměstí, vítaného zástupcem Němců u kostela s 3 nacistickými vlajkami. (5) Zastávka čela vojenské autokolony na náměstí a udílení instrukcí vystoupivšímu důstojníku - veliteli kolony, jiným důstojníkem (ve stojícím vojenském velitelském autě sedí vpředu vedle vojenského šoféra hranický Josef Drbuschek v civilu jako informátor, tehdy justiční sekretář v Opavě, jemuž povolil něm. vládní prezident v Opavě r. 1940 jako členu SS změnu příjmení na Scholz). (6-8) Tři snímky vojenských nákladních a osobních aut, motocyklů, tanků, umístěných na severní a východní straně náměstí, se skupinou vojáků v helmách a několika důstojníky. (9) Snímek 2 tankistů na věži tanku ve shluku vojenských vozidel na náměstí. (10-11) Dva snímky vojenské ku-

chyně se skupinou vojáků. [12] Nastoupená vojenská jednotka v helmách před radnicí vzdává pochtu vyššímu důstojníku — vojenskému veliteli města, jdoucímu do radnice, s balkonu radnice visí vystrčen německý vojenský nacistický válečný prapor.

Existuje také fotografie vystřídání české vojenské stráže ve vojenské akademii 15. března dopoledne německou vojenskou strážní jednotkou za přítomnosti českého a německého důstojníka, velitelů stráže, po odevzdání objektů německé armádě. V dalších březnových dnech bylo pořízeno více amatérských snímků například kolon německých vojenských nákladních aut, zaparkovaných na Školním náměstí u fary a po obou stranách dnešní Třída 1. máje, německých vojenských oddílů, ubytovaných ve městě aj.

Ostrý snímek „hranického nacistického funkcionáře s ošňurovaným kloboukem, pochutnávající si na obědě z esšálku“, o němž se zmiňuje dr. I. Krška ve svém článku v březnovém čísle Zpravodaje, nebyl pořízen 15. března 1939, ale v létě toho roku za nedělní akce NSDAP tzv. **Dne oběda z jednoho hrnce (Eintopfes-sen)**, pořádané pro členy strany a jejich rodinné příslušníky na hranickém náměstí před radnicí, poblíž kostela. Na dlouhých dřevěných stolech pojídali místní nacisté v uniformách SA—NSDAP i v civilu, mladé Němky v německých dirndlech jednotně vařený oběd z esšálků, peněžité obnosy za oběd odevzdávali (ovšem ve značně vyšší částce) do sběrné pokladnice NSDAP. Akce byla Němci fotografována.

Z historie poznávání Hranického krasu

ČERNOTÍNSKÉ JESKYNĚ

Náhodou se mi dostal, zásluhou hranického jeskyňáře V. Zely, do rukou vlastivědný sborník Záhorská kronika z roku 1926, kde J. Los (asistent prof. Absolona) uvádí překvapivé údaje o postrádaných plánech, ba dokonce zde zveřejňuje i jejich kopie. Tato však není věrně faksimile — je pouze překreslena — a jako předloha posloužil jistě původní plán. Originál plánu od Königa nalezl prof. K. Absolon (1877—1960) v zemském muzeu v Brně ve dvacátých letech, přesný rok není znám. Náčrt s nápisem „Plan der Höhle“ je označen autogramem Königovým a letopočtem 1869.

Zarážející je ta skutečnost, že článek Losův, nazvaný „K historii objevu jeskyní černotínských“, není nikde citován v literatuře a nikdo na něj neupozornil v roce 1953, kdy badatel J. Skutil (1904—1965) otiskl v časopisu Čs. kras krátké oznámení s výzvou ke čtenářům, týkající se hledaných plánů Černotínských jeskyní. Je podivné, že nikdo na toto oznámení nezareagoval a neupozornil na článek v Záhorské kronice; vřdyť i sám dr. Skutil přece v tomto sborníku nejednou publikoval, ale je zřejmé, že citovaný článek nejspíš upadl v zapomnění. Plán jeskyní je tedy pravděpodobně uložen dodnes v Moravském muzeu v Brně, osud kreseb je zatím neznámý. Jedna lavírovaná kresba od Milliana je dle B. Indry (Zpravodaj, květen 1976) uložena v depozitáři muzea v Hranicích pod č. 2871 a znázorňuje jeskyně v černotínském vápencovém kamenolomu.

S historií jeskyní je spjaté i jméno dr. Mořice Remeše (1867—1959), soukromého badatele v oboru paleontologie, který jim věnoval několik samostatných pojednání. V roce 1900 popsal tzv. Novou jeskyni (objevenou r. 1899) v devonském vápenci černotínském v časopisu vlasteneckého spolku musejního v Olomouci a připojil i plán podzemních dutin. Podle jeho zpráv to byly dvě rozsáhlé podzemní prostory délky až 24 m, s několika pobočnými chodbami a dnem zatopeným vodou, jejíž hloubka se pohybovala kolem 3 metrů. Povšiml si, že jeskyně jsou častěji zaplavovány vodou a zanášeny tmavým bahnem pokrývajícím i stěny chodeb.

V roce 1901 v dodatku v témže časopisu dr. Remeš informuje o článku Millianově a podává z něj český výtah, zpráva sama o sobě je důležitá tím, že upozorňuje poprvé na Millianův popis jeskyní, který by jinak byl jistě časem zapomenut.

Jako zajímavost ještě uvádím, že ve fondu Státní vědecké knihovny v Olomouci je výtisk Volného topografie „Die Markgrafschaft Mähren“ I. díl (1835), do níž kdysi neznámý čtenář připsal glosu: „Im Jahre 1866 entdeckte man eine merkwürdige Höhle unweit der Teufelskanzel bei Weisskirchen“ (Roku 1866 byla objevena pozoruhodná jeskyně nedaleko Čertovy kazatelny u Hranic). První si této poznámky povšiml M. Remeš a uvádí ji ve své bibliografii Propasti v Čs. vlast. spol. musejního v Olomouci z r. 1902.

V roce 1906 objevili dělníci v lomu při odkopávání hlíny bronzový depot, sestávající ze sekerek, náramků, kopí a dalších, celkem 40 kusů. Tento archeologický nález je dodnes uschován v depozitáři hranického muzea.

V květnu 1928 byly objeveny v lomu dědiců Schindlerových nové jeskyní prostory, na podzim následujícího roku je prozkoumal dr. Remeš a v r. 1930 o nich v časopisu vlast. spol. musejního uvedl, že se jednalo o dutiny o rozměrech cca 6 x 4 x 6 m s odbočkou k severu přes 4 m dlouhou se čtyřmi komíny, druhá jeskyně byla 60 m dlouhá, téměř 8 m široká a 6 m vysoká. Obě směřovaly k Propasti a měly jen nepatrnou krápníkovou výzdobu. Majitelé lomů dali jeskyně z důvodů těžby vápence zasypat. M. Remeš se domnívá, že tyto jeskyně jsou pokračováním jeskyně objevené r. 1899 B. Kmentem, účetním černotínských vápenek.

Údaje o Černotínských jeskyních otištěné v Bartovského knize o Hranicích z r. 1906, v jeho Hranickém okrese (Vlastivěda moravská) vydaném 1909 a v přepracovaném vydání publikace Hranice vydané jeho synem Vlad. Bartovským roku 1924 jsou čerpány od Remeše a neuvádějí žádné nové poznatky, nebudu je tedy citovat.

Zajímavý názor však zastává J. Los v již vzpomínaném článku ze Záhorské kroniky; domnívá se, že tzv. Nová jeskyně je vlastně znovuobjevená původní jeskyně z roku 1866 a jako argument předkládá srovnávací nákresy podle Königa a náčrt Remešův podle B. Kmenta v přibližně stejném měřítku, aby byla patrna podobnost. Tento problém již asi nebude, bohužel, patrně rozřešen, nejstarší část jeskyní je beznadějně zničena lámáním vápence a to, co z nich zbylo, je zasypáno někde pod dnešní úroveň dna lomu.

Po objevu Zbrašovských jeskyní zájem o Černotínské jeskyně mírně poklesl a opět se o ně začali zajímat badatelé až v padesátých letech, kdy probíhaly podrobné výzkumy v celé oblasti hranického devonu. V roce 1953 autoři J. Dvořák a L. Slezák v časopisu Čs. kras popsali krasové dutiny v lomu „Na Kučách“, kde prozkoumali i dnes patrnou propáستku u stěny lomu, jejíž rozměry jsou 6,6 x 2,7 m, její hloubka je až k vodě 4 m, dno původně zatopené vodou bylo částečně zasypáno suti z lomu. Jen pár metrů vlevo od propáستky je při úpatí lomové stěny úzký otvor vedoucí kolmo dolů k vodě. Dále popisují následující síňku, rovněž zatopenou vodou, která má pokračování do prostornější 8 x 4 m veliké jezerní jeskyně s pěknou krápníkovou výzdobou, dnes již, až na malé zbytky, zničenou. Podle vyprávění dělníků v lomu bylo několik větších jeskyní zasypáno.

V polovině padesátých let byla v úrovni 1 m nad hladinou vody ražena Geologickým průzkumem Ostrava štola s odbočkami, která narazila na další podzemní prostory.

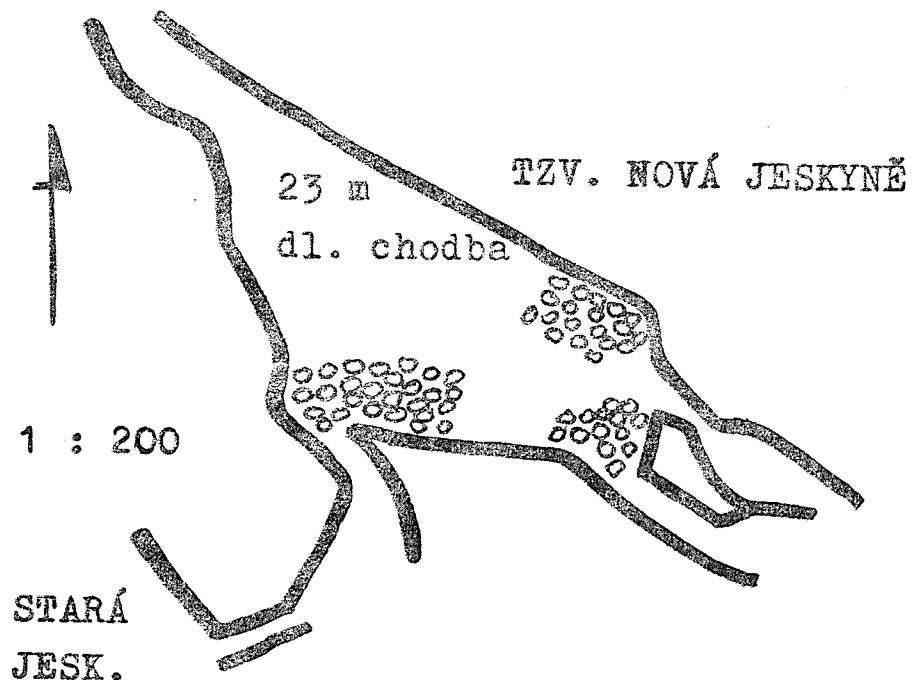
V roce 1963 se v Černotínských jeskyních potápěli v souvislosti s průzkumem jezírka v Hranické propasti J. Pogoda, V. Šrámek a B. Kocián, o průzkumu jeskyní se rozepisuje i O. Mrázek ve Zprávách Vlastivědného ústavu v Olomouci v r. 1966, který píše o objevu další 10 m hluboké jeskyně.

Od poloviny roku 1987 je lokalita „Na Kučách“ působištěm základní organizace České speleologické společnosti č. 6—23 Aragonit se sídlem v Olomouci. Jejím úkolem je postupovat ve směru předpokládaných podzemních prostor k Hranické propasti. O dalších nových poznatcích, týkajících se této krasové oblasti, budeme čtenáře i nadále informovat.

Libor Morocz, ZO ČSS 6—23 Aragonit

Literatura:

- T. Millian: Die neuen Felsengrotten bei Weisskirchen, ein Stück Unterwelt, Notizen—Blatt 1870, s. 66—67.
- J. Dvořák, L. Slezák: Jeskyně v oblasti hranického devonu, Čs. kras, roč. 6, 1953, s. 175—184.
- J. Los: K historii objevu jeskyní černotínských, Záhorská kronika, r. 8, 1926, s. 65—71.
- M. Remeš: Jeskyně v devonském vápenci černotínském u Hranic, Čas. vlast. spolku musejního v Olomouci (ČVSMO), r. 17, 1900, s. 148—153. Jeskyně Černotínské, ČVSMO, r. 18, 1901, s. 68. Černotínské jeskyně, ČVSMO, r. 43, 1930, s. 52.
- J. Skutil: Hledám kresby a plány Černotínských jeskyní z r. 1866—1869, Čs. kras, r. 6, 1953, s. 115.

PŮDORYS PODLE REMEŠE

Životní jubilea občanů našeho města v měsíci z á ř í 1989

75 LET

Janičko Jan, Hranice, Zborovská 1204
Kocúr Jan, Hranice, Čsl. armády 184
Synková Marie, Hranice, Fierlingerova 1203
Čevelová Jiřina, Hranice, Rezkova 1667
Voldánová Antonie, Hranice, Jungmannova 1805
Plachá Marie, Hranice, Šmeralova 1417
Hendrych Václav, Hranice, Drahotuše, Lipnická 391
Bezděk František, Hranice, Velká 91
Konopčík Oldřich, Hranice, Slavíč 80

80 LET

Borková Marie, Hranice, Sovětské armády 1341
Hrčárková Emilie, Hranice, Jungmannova 1805
Šutová Marie, Hranice, Drahotuše, J. K? Tyla 404

85 LET

Polášek Stanislav, Hranice, Jungmannova 1805
Šturalová Anna, Hranice, Jungmannova 1805

90 LET

Křístek Alois, Hranice, Jungmannova 1805
Juřicová Antonie, Hranice, Sovětské armády 252

91 LET

Koukal Adolf, Hranice, Drahotuše, Hranická 361

93 LET

Krejčí Jaroslav, Hranice, Fučíkova 623

94 LET

Tvrdoňová Ludmila, Hranice, Struhlovsko 1721

Sbor pro občanské záležitosti rady MěstNV v Hranicích přeje všem jubilantům hodně zdraví a spokojenosti do dalších let.

PRACOVNĚ PRÁVNÍ PORADNA

Poradenskou službu ROH, týkající se dotazů z oblasti pracovně právních vztahů můžete navštívit

7. a 21. září 1989 od 15.00 do 17.00 hodin

v kanceláři Sdruženého klubu ROH v Hranicích. Průkaz ROH nutno vzít sebou.

Sdružený klub ROH v Hranicích

přijme šatnáře do budovy na Gottwaldově nám. Pracovní doba převážně odpoledne a večer. Informace v kanceláři SK ROH, tel. 2074!

PROGRAMY SK ROH

Pondělí 4. 9. sál SK ROH 17 a 20 hod.	OTA PAVEL A FILM Videoprogramy o čs. filmové tvorbě inspirované literárním dílem Oty Pavla. Program připravil a uvádí filmový historik Dr. Jaromír Kučera I. část — 17.00 hod.: Absolventské filmy posluchačů FAMU: Smrt krásných srnců (režie V. Merta) Kapři pro Wehrmacht (režie K. Smyczek) Králíci s modrýma očima (režie Balajka) Kapr na černo (režie M. Šteindler) II. část — 20.00 hod.: film — Hugo Pavel vypráví o svém bratru Otovi ukázky z filmu „Zlatí úhoři“ (režie K. Kachyňa)
Čtvrtek 7. 9. sál SK ROH 19.00 hod.	SITÁROVÉ PÍSNÍČKY EMILA POSPÍŠILA Kytarista a hráč na sitár Emil Pospíšil, dlouholetý hudební partner známých písničkářů J. Hutky, P. Lutky, O. Janoty a K. Plíhala v samostatném koncertním programu.
Neděle 17. 9. sál SK ROH 15.00 hod.	TANEČNÍ DISKOTÉKA Uvádí Vojta Janíček
Pondělí 25. 9. sál KM 19.00 hod.	Akce Klubu mladých OLDŘICH JANOTA — písničkář a básník V koncertním vystoupení spoluúčinkují Irena a Vojtěch Havlovi, hráči na renezanční violy da gamba. Podrobněji v samostatném článku.
Středa 27. 9. sál SK ROH 8.30 a 10 hod.	VAŘILA MYSIČKA KAŠIČKU Program pro Mateřské školy. Účinkuje soubor Kulinárium KKS Ostrava.

Neděle 1. 10.
sokolovna
19.30 hod.

Koncert populární dechovky
M O R A V A N K A

Úterý 3. 10.
sál SK ROH
19.00 hod.

Akce Klubu mladých
PÍSNÍČKĀR VAŠEK KOUBEK

Výstavy:

11.—28. září
výstavní síň
SK ROH
denně 14.00—17.00

VIETNAMSKÉ LIDOVÉ UMĚNÍ A UMĚLECKÉ ŘEMESLO
Výstava v rámci Dnů vietnamské kultury,
podrobněji v samostatném článku.

Videokavárna:

Klub mladých při SK ROH uvedl do provozu videokavárnu v sále KM.
Je otevřena každou sobotu od 17.00 do 24.00 hodin.

Přednášky:

Pondělí 4. 9.
klub. SK ROH
1. máje
19.00 hod.

PODÍL OBČANŮ OKRESU PŘEROV NA SNP
Přednáška k 45. výročí SNP

Pondělí 11. 9.
klub. SK ROH
1. máje
19.00 hod.

KUBA — ZEMĚ SVOBODY A PŘÁTELSTVÍ
Cestopisná přednáška.

Změna programů vyhrazena.
Předprodej vstupenek v kanceláři SK ROH, tel. 20 741

KDO JE OLDŘICH JANOTA

Nenápadný, dlouhá léta stranou zájmu vyvrál náhle na konci sedmdesátých let v silnou uměleckou osobnost nic nekopírující a jen s málokým srovnatelnou. Je absolventem žurnalistické fakulty Karlovy Univerzity v Praze, kde tvoří a žije kde se také r. 1949 narodil.

K vyjádření vlastní zhudebněné básnické tvorby mu nestačila jen akustická kytara, byť ji ovládal na vysoké úrovni. Založil proto hudební sdružení Mozart K, ale po vyčerpání jeho hudebních možností začal prezentovat svou stále niternější tvorbu sám, častěji s kytaristou a hráčem na sitár Emilem Pospíšilem, později s kytaristou Pavlem Richtrem a basistou Lubošem Fidlerem. V roce 1984 přestal koncertně vystupovat a stáhl se dobrovolně do ústraní. Umělecky však tvořil dál a hledal nové možnosti sebevyjádření.

Návrat na koncertní pódium uskutečnil v roce 1984, kdy přijal pozvání valašskomeziříčských pořadatelů hrát na Valašském špalíčku. Tam byl zaznamenán

počátek nového, nejzralejšího Janotova tvůrčího období. Také jeho letošní koncert na Valašském špalíčku byl beznadějně vyprodán, což je dokladem toho, že sjíždějící se publikum z našeho kraje Janotu pochopilo a vyhledává ho.

V současnosti vystupuje Oldřich Janota převážně v triu s manželou Irenou a Vojtěchem Havlovými, kteří Janotovu akustickou kytaru doprovázejí hrou na rezezanční violy da gamba. Jejich hudba vychází z tzv. minimal muzic, základem jsou stále opakované figury a vzorce Janotovy kytary, podmalovávané oběma violami. Janotův hlas, mnohdy spíše mluvený než zpívaný, dotváří celkovou podobu jednotlivých skladeb. Jeho poezie je velmi sugestivní.

Dosud se nikomu nepodařilo definovat, čím je současná Janotova tvorba. Autoři reklamních plakátů většinou nazývají Janotu „svěrázným písničkářem“, mnohem více díky Janotovým začátkům, než díky dnešní Janotově podobě. Sám Oldřich Janota vyjádřil podstatu své hudby a svých básní takto: „Klíč k tomu, co s Irenou a Vojtěchem děláme vidím v tom, že existují věci, v nichž je skryta velká krása, kterou neumíme pojmenovat. A podaří-li se najít jméno, krása mizí. A o tom je naše hudba“.

Klub mladých při SK ROH, který Oldřicha Janotu do Hranic pozval, věří, že potěší všechny milovnický hudby a poezie. Koncert se bude konat 25. září 1989 v sále KM v Hranicích. V. H.

Výstava „Vietnamské lidové umění a umělecké řemeslo“

Výstava „Vietnamské lidové umění a umělecké řemeslo“, kterou Sdružený klub ROH připravil ve spolupráci s Náprstkovým muzeem v Praze v rámci Dnů vietnamské kultury, které v měsíci září probíhají v našem okrese, je jak její název napovídá zaměřena na typické ukázky vietnamského lidového umění. Nosným prvkem této výstavy jsou vietnamské lidové obrázky. U nás jsou známy — jako jim příbuzné obrázky čínské — pod názvem „novoroční obrázky“. V Číně se jim souborně říká nien—chua, což doslovně přeloženo znamená „obrázky roku“. Ve Vietnamu se nazývají tranh tet — „obrázky k svátkům“ — a užívají se při příležitosti různých oslav a svátků, z nichž největším býval dříve svátek Nového roku. Odtud také pramení u nás vžitý název — novoroční obrázky.

Lidové tisky jsou rozšířeny po celé zemi, ale nejnepřehlednější jsou dvě oblasti. Vesnice Dong Ho v provincii Bac Ninh a město Hanoj. Z hlediska technického jsou vystavené obrázky černě konturované barevné dřevoryty. Byly tištěny z několika desek pro různé barvy a jedné desky pro obrysy a písmo. Při práci se postupovalo tak, že se nejdříve otiskovaly barevné plochy a nakonec obrysy a písmo. Užívaly se v domácnostech, kde se vylepovaly na stěny domů a na dveře. Lidové tisky z Dong Ho tisknou rolníci mezi dvěma obdobími sklízně. Tisknou se na zrnitý papír vyrobený z morušové kůry a motiv se nanáší obvykle na okrový nebo žlutý podklad. Základní řezba je jednoduchá, zdůrazňuje obrysově linie a napomáhá působivosti čistých barevných ploch. Barvy se používají pouze domácí, rostlinné či minerální. Druhou skupinu tvoří dřevorezy tištěné v Ulici bubeníků v Hanoji. Hanojské dřevorezy se liší už základními rozměry. Bývají větší, obvykle se tvarem podobají vertikálním svítkům. Tisknou se na průmyslový papír, nejprve se tisknou obrysově linie, které se pak kolorují štětcem akvarelovými barvami. Hanojské dřevorezy jsou více spjaty s požadavky městského života a přitahují pozornost nápadným barevným laděním. Kompozice žánrových scén bývá jemnější a propracovanější než u vesnických tisků z Dong Ho, rovněž i sama řezba. Často se inspirojí dekorativními náměty — postavami krásek, kompozice s květinami a ptáky, ve kterých převažuje snaha po co nejpůsobivějším barevném efektu. V hanojské produkci je však patrná větší různorodost témat i jejich zpracování a je mnohem otevřenější vnějším impulsům.

Výstava je doplněna ukázkami tradičních řemesel, které zahrnují celou řadu výtvarných technik — keramiku, předměty zhotovené z laku, dřevěné předměty vykládané perletí.

Výstavu doplňuje prodejní expozice předmětů uměleckých řemesel, jejímž garantem je Kulturní a informační středisko VSR a obchodní oddělení velvyslanectví Vietnamské socialistické republiky v Praze.

Michaela Šilhánková

Plán abonentních koncertů Kruhu přátel hudby na sezónu 1989—90

říjen 1989	— Klavírní trio Petr Eben, J. Hurník, J. Bárta Koncert — beseda s hudebním skladatelem Petrem Ebenem
2. 11. 1989	— IVAN KUSNĚR — sólista opery ND — baryton JAN MORCOL — klavír
23. 11. 1989	— Literárně hudební pásmo „ZEMĚ, KTERÁ VLASTÍ JE TI...“ zasloužilá umělkyně Dagmar Šimonková — klavír zasloužilý umělec Miroslav Doležal — umělecký přednes
7. 2. 1990	— KLAVÍRNÍ RECITAL IGORA ARDAŠEVA výrazné osobnosti mladé klavírní generace — KOMORNÍ ORCHESTR LEOŠE JANÁČKA soubor Janáčkovy filharmonie Ostrava — JANÁČKOVO KVARTETO Brno — národní umělkyně NADEŽDA KNIPLOVÁ

Plán koncertů bude termínově upřesněn do konce září t. r. a členové Kruhu přátel hudby obdrží ihned jeho přesné znění. Zájemci o členství v KPH se mohou ještě během září hlásit v kanceláři SK ROH, kde obdrží podrobné informace k organizaci koncertních večerů.

Zemřelí občané našeho města

v červnu 1989:

Řemeslníčková Božena, Hranice, Bezručova 850, nar. 1. 8. 1915
Vymětal Emil, Hranice, Žižkova 165, nar. 11. 10. 1905
Vilímková Antonie, Hranice, Středolesí 21, nar. 27. 5. 1897
Zbořil Stanislav, Hranice, Jungmannova 1805, nar. 3. 11. 1902
Štefka Robert, Hranice, Drahotuše, Tylova 212, nar. 9. 1. 1951
Wellartová Anna, Hranice, Jungmannova 1805, nar. 31. 5. 1924
Volková Marie, Hranice, Čsl. armády 204, nar. 29. 5. 1898
Cabáková Marie, Hranice, Fierlingerova 1203, nar. 4. 2. 1912
Jiříčková Lenka, Hranice, Cementářská 1305, nar. 16. 7. 1987
Kelarová Božena, Hranice, Valšovice, nar. 2. 12. 1899
Bek Jaroslav, Hranice, Sovětské armády 254, nar. 18. 5. 1901
Menšík Ladislav, Hranice, U Kostelíčka 1496, nar. 17. 6. 1935

v červenci 1989:

Smolka Josef, Hranice, Vrchlického 825, nar. 2. 2. 1945
Šváčková Brunhilda, Hranice, 1. máje 1665, nar. 18. 2. 1916
Jakubec Jakub, Hranice, Vrchlického 826, nar. 13. 7. 1901
Adamec František, Hranice, Velká 122, nar. 2. 10. 1908
Pátek František, Hranice, Sklený kopec 1718, nar. 25. 5. 1914
Nosek Antonín, Hranice, Jiráskova 115, nar. 15. 11. 1934
Vichta Svatopluk, Hranice, Pod nemocnicí 1464, nar. 6. 9. 1927
Slavíková Růžena, Hranice, Drahotuše, Hranická 237, nar. 13. 7. 1913
Uličníková Ludmila, Hranice, Jaselská 1611, nar. 17. 5. 1913

Čest a věčná památka zemřelým spoluobčanům!

PROGRAMY KIN

Letní kino:

1.—10. 9.	Piramida hrůzy Student Holmes odhalí zločineckou činnost tajné náboženské sekty. Film USA. Nevhodný do 12 let.
2.—4. 9.	Horká kaše Rockové memento z panelového města se skupinou Vitacit. Film ČSR. Nevhodný do 15 let.
5.—8. 9.	Ůder otevřenou dlaní Bojové umění kung-fu prostředkem k pomstě a odhalení oběti. Film ČLR. Nevhodný do 12 let.
9.—11. 9.	Rabaka Hudební film se skupinou Elán. Film SSR. Nevhodný do 12 let.
12.—13. 9.	Vlak ke hvězdám Příběh mladého saxofonisty, který po noci lásky hledá svou dívku. Film Brazílie. Mládeži nepřístupný.
14.—15. 9.	Hoří, má panenko Komédie režiséra Miloše Formana, v níž se tancuje, krade a basí. Film ČSR - Itálie. Nevhodný do 12 let.
16.—18. 9.	Tonoucí se stěbla chytá Komédie o nezdravém soutěžení na zdravém vzduchu. V hlavní roli Louis de Funès. Film Itálie - Francie. Film je mládeži nepřístupný.

Začátky představení jsou po setmění, t. j. asi ve 20.30 hodin. Za nepříznivého počasí se hraje program Letního kina v kině Svět ve 20.30 hodin.

Kino Svět:

1. 9.	Samotář J. P. Belmondo v hlavní roli filmu ze současné Paříže. Film Francie. Nevhodný do 15 let.
2.—4. 9.	Mona Lisa V zajetí neúprosných zákonů londýnského podsvětí. Film Velké Británie. Nevhodný do 18 let.

5.—8. 9.	Polda Kriminální drama o nebezpečném pátrání po sexuálním maniakovi. Film USA. Nevhodný do 18 let.
9.—11. 9.	Prokletí domu Hajnů Horror na motivy románu J. Havlíčka „Neviditelný“. Film ČSR. Nevhodný do 15 let.
12.—15. 9.	Zvířátka ve městě O zvířatech v nás a mezi námi, aneb škoda lásky, která padne vedle. Film ČSR. Nevhodný do 15 let.
16.—17. 9.	Vlak do Hollywoodu Komédie o dívce toužící po kariéře filmové hvězdy. Film PLR. Nevhodný do 15 let.
18. 9. v 18.00 hod.	Představení pro členy Klubu přátel sovětského filmu Deset malých černoušek Filmová adaptace detektivního románu Agathy Christie. Film SSSR.
19.—22. 9.	Hříšný tanec Příběh lásky ve stylu Dirty dancing. Film USA. Nevhodný do 15 let.
23.—25. 9.	Toby Dramatický příběh z prostředí závodů psích spřežení. Film Kanady.
26.—29. 9.	Okno z ložnice Nepřímý svědek na stopě vraždícího maniaka. Film USA. Nevhodný do 15 let.
30. 9.—2. 10.	Flashdance Tanec, hudba a rytmus v hudebním filmu USA. Film je mládeži nepřístupný.

Začátky představení: do pondělí 18. září v 18.00 hod., od úterý 19. září v 17.00 a 19.30 hod.

Představení pro děti každou sobotu v 15.00 hodin

2. září	Nebojsa Pohádka trochu hrůzostrašná, trochu veselá — o statečnosti, odvaze a velké lásce. Film ČSR a SSR.
---------	---

9. září	Školní strašidýlko O neposedné školačce a kouzelném zrcátku paní učitelky. Film NDR.
16. září	Vyhrávat potichu Příběh o velkých a malých gólech kluků e tátů. Film ČSR.
23. září	Jonatana a čarodějnice Poetický příběh o malém děvčátku a tajemné paní ze zahrady zázraků. Film Rakouska.
30. září	Páni Edisoni O klukovských vynálezech, které otřásly Hudenicemi. Film ČSR.

Představení pro mládež každou neděli ve 14.30 hodin

3. září	Mahuliena zlatá panna Dobrodružný pohádkový příběh o věrnosti a lásce. Film SSR.
10. září	Let slingy Miou-Miou v hlavní roli dobrodružného filmu z prostředí africké pouště. Film Francie.
17. září	Vítr v kapse Úsměvný příběh o trampotách dozrávání. Film ČSR.
24. září	Marečku, podejte mi pero Komédie o žácích školou nepovinných. Film ČSR.
1. října	Zlatokopové Dramatické osudy přátel, kteří se vydali na Aljašku za zlatem. Film RSR.

Představení pro školní družiny každé úterý a středu ve 13.30 hodin

5.—6. září	O zlatém zrníčku Pásmo šesti kreslených pohádek plných dobrodružství, humoru, ale i poučení. Film PLR
------------	---

12.—13. září	Třináctá nevěsta Pohádka o hloupém princí, vdavekchtivé nevěstě a návštěvních kosmu. Film BLR.
19.—20. září	Pohádky Tisíc a jedné noci Orientální pohádky princezny Šeherezády.
26.—27. září	O tygříkovi, který se nebál Pestré pásmo kreslených pohádek o zvířátkách. Film SSSR.

Kino DRAHOTUŠE

Pátek 1. 9. 19.30 hod. Pondělí 4. 9. 19.30 hod.	Vabank II Polská kriminální komedie o zločinech motivovaných pomstou.
Neděle 3. 9. 16.30 hod.	Jak básníkům chutná život Komédie o osudech Štěpána a Kendyho
Středa 6. 9. 19.30 hod.	Vlak do Hollywoodu Smutná komedie o dívce s hereckými ambicemi. Mládeži nepřístupno
Pátek 8. 9. , 19.30 hod. Pondělí 11. 9. 19.30 hod.	Místo zločinu Francouzský psychologický příběh. Náhodné setkání, jež vyvolalo řetěz tragédií. Mládeži nepřístupno.
Neděle 10. 9. 16.30 hod.	Zrada a pomsta Mistrovství zápasu kung-fu v čínském historickém filmu.
Středa 13. 9. 19.30 hod.	Krokodýl Dundee Komédie o lovcí, který vymění buš za New York.
Pátek 15. 9. 19.30 hod. Neděle 17. 9. 16.30 hod. Pondělí 18. 9. 19.30 hod.	Krotitelé duchů Duchařská horečka v New Yorku.
Středa 20. 9. 19.30 hod.	Příští léto Francouzský psychologický film o láskách, rozchodech a návratech.

Pátek 22. 9. 19.30 hod.	Bledý jezdec Western USA. Dobrodružství u zlatonosné řeky.
Pondělí 25. 9. 19.30 hod.	
Neděle 24. 9. 16.30 hod.	Záhada souhvězdí Orionu Dobrodružství astronautů v kosmických hlubinách.
Středa 27. 9. 19.30 hod.	Čelisti Americký bestseller o žraločí nestvůře.
Pátek 29. 9. 19.30 hod.	Legenda o zlaté perle Kulturní předmět laoských mnichů je důvodem komplikova- ného pátrání.
Neděle 1. 10. 16.30 hod.	

Nedělní pohádky pro děti ve 14.30 hodin

Neděle 3. 9.	Skrytá tvrz Výprava dětí za tajemstvím pod sněhem.
Neděle 10. 9.	Školní strašidýlko O neposedné školačce a kouzelném zrcátku.
Neděle 17. 9.	Koza Tereza Setkání s hrdiny pohádek. Dětské pásmo.
Neděle 24. 9.	Dařbuján a Pandrhola Lidová pohádka podle námětu J. Drdy.

Představení pro družinu — každou středu ve 13.30 hod.

Středa 6. 9.	Pane, pojďte si hrát Pohádkové pásmo o dvou medvědích
Středa 13. 9.	Terezu bych kvůli žádné holce neopustil O radostech a strastech, které způsobila malá opička
Středa 20. 9.	Přijela k nám pout' O šarvátkách, kolotočích a přátelstvích
Středa 27. 9.	Zázračný prsten Dětské pásmo pro nejmenší.

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc nad Bečvou. — Vydává Sdružený klub ROH v Hranicích. — Tisknou MTZ Olomouc, provoz 12, Leninova 21. — Cena Kčs 2,—. — Tisk povolen ONV Přerov pod. č. o 380824388.

